

Afgørelser – Reg. nr.: 05564.00

Fredningen vedrører: Klithuse Strand

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

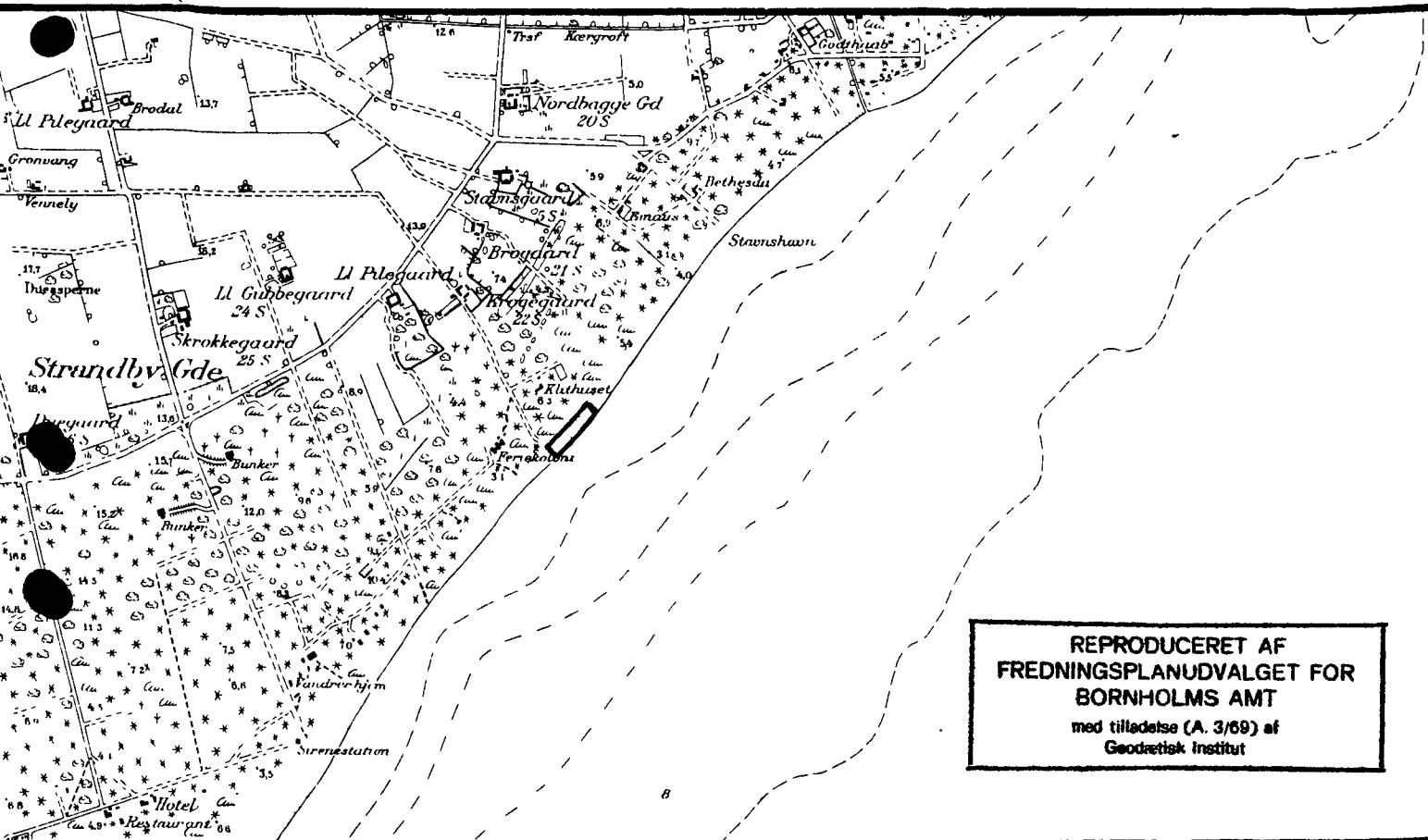
Overfredningsnævnet   12-12-1973

Fredningsnævnet   26-01-1931, 31-07-1972

Kendelser

Deklarationer

OVERFREDNINGSNÆVNET >

REPRODUCERET AF
FREDNINGSPLANUDVALGET FOR
BORNHOLMS AMT
med tilladelse (A. 3/69) af
Geodætisk Institut

KORTBLAD NR. 5436 / 1812 III SØ 1:20000

MATR. NR.: 121^{gp} SOGN: Poulsker

AREAL: 0,7 ha.

EJER: Privat.

FREDET: Deklaration, 1. 2.2.1931.

FORMÅL: Rekreativ fredning.

INDHOLD: Offentligheden har fri og uhindret adgang til at færdes og opholde sig på samt bade fra den frie strand på matr.nr. 121^{gp}.

PÅTALERET: Fredningsnævnet og Nexø kommune.

REG. NR.: 138 - 04 - 2

12/12-1973

U D S K R I F T

a f

OVERFREDNINGSNÆVNETS KENDELSESPROTOKOL

År 1973, den 12. december, afsagde Overfredningsnævnet følgende

k e n d e l s e

i sagen nr. 2166/72 angående høfdeanlæg på ejendommen matr.nr. 121 gp Poulsker sogn i Nexø kommune.

I den af fredningsnævnet for Bornholms amts fredningskreds den 31/7 1972 afsagte kendelse hedder det:

"Ved deklaration lyst 2. februar 1931 pålagdes der den til enhver tid værende ejer af ejendommen matr.nr. 121 gp Poulsker sogn, der da som en parcel af arvefæstelodden matr.nr. 121 ah Poulsker tilhørte gårdejer Kristian Jensen Juul, Kroggård, Poulsker, servitutmæssig forpligtelse til at "give offentligheden fri og uhindret adgang til at færdes og opholde sig på samt bade fra den frie strand på nævnte ejendom."

Påtaleberettiget med hensyn til overholdelse af deklarationens bestemmelser var ifølge dens lydende "såvel fredningsnævnet for Bornholms amtsrådsreds som Poulsker sogneråd".

Matr.nr. 121 gp udgjorde ved deklarationens oprettelse en landbrugsejendom sammen med daværende matr.nr. 121 ah, 23 d, 24 a og 24 c Poulsker og blev tinglyst og noteret på den samlede ejendom.

Ved en deklaration lyst 7. november 1933 pålagdes der ejerne af en parcel, matr.nr. 121 gp, hørende til landbrugsejendommen "Brogaard" blandt andet en tilsvarende servitut om fri og uhindret adgang for offentligheden til at færdes og opholde sig på den frie

strandbred på 121 gs, hvilken strandbred mod sydvest grænsede til strandbredden på matr.nr. 121 gp.

Efter senere skete udstykninger og parcelsalg til sommerhusbebyggelse påhviler nævnte servitutter nu strandbredderne til Østersøen på samtlige de udstykkede parceller (beliggende i et område mellem Snogebæk og Dueodde).

Der påhviler ejendommene strandbyggelinie, hvorom tinglysning er sket den 6. november 1940. Den 23. august 1962 blev der bl.a. på matr.nr. 121 gp af fredningsplanudvalget for Bornholms amt lyst fredningsplandeklaration i henhold til § 35 i lovbekendtgørelse 16. juni 1961, og også på de af ovennævnte deklARATIONER dækkede parceller m.fl. i næsten hele området mellem Snogebæk og Dueodde.

I fredningsplandeklarationen hedder det (standardteksten):

"Indtil fredning af de pågældende arealer er gennemført eller endeligt opgivet, hvorom bekendtgørelse ligeledes indrykkes i Statstidende, må tilstanden på de under planen inddragne områder ikke uden fredningsplanudvalgets tilladelse forandres, men de pågældende arealer må udelukkende udnyttes på samme måde som hidtil. Navnlig må der i det omhandlede tidsrum ikke uden udvalgets tilladelse på arealerne opføres bygninger af nogen art eller anbringes master, boder eller andre indretninger eller foretages beplantninger, der kan ødelægge eller forringe de pågældende områders betydning for almenheden."

Ved skøde lyst 19. april 1963 erhvervedes matr.nr. 121 gp af den nuværende ejer, civilingeniør Kay Langvad, København. På ejendommen, hvis areal nu er 2 ha 1330 m², er (lovligt) opført et grundmuret sommerhus ca. 125 m landværts den lave klitskrænt, som

danner grænsen til strandbredden. Strandbredden mod Østersøen har en længde af ca. 110 meter.

I årene 1964-66 opførte civilingeniør Langvad uden forudgående anmeldelse til eller indhentet tilladelse fra fredningsplanudvalget på strandbredden til matr.nr. 121 gp et høfdeanlæg, omfattende tre 25-30 meter lange (regnet fra klitkanten) høfder (enkelte pælerækker) med ca. 32 meters mellemrum og i strandkanten forsynet med stenfyldte "hoveder". Imellem høfderne, tværs på klitkanten, udførtes nogle 5-10 meter lange "sandfangere" af grenfletværk, ligesom der langs med den stejle klitkant lagdes grene for at fange og fastholde sand og derved søge klitkanten stabiliseret. Høfderne på tværs af strandbredden var ikke højere, end at det var muligt for fodgængere at træde over dem.

I 1966 blev fredningsplanudvalget bl.a. af det daværende Poulsker sogneråd gjort opmærksom på høfdeanlægget.

Efter besigtigelse og indhentelse af forskellige oplysninger meddelte udvalget ved skrivelse af 24. juli 1967 civilingeniør Langvad, at udvalget måtte kræve det pågældende anlæg fjernet i henhold til naturfredningslovens § 35, stk. 1. Udvalget fremhævede i samme skrivelse, at det i sin planlægning vedrørende kystområderne havde lagt den største vægt på at bevare strandbredden fri for indretninger, der på nogen måde kunne hæmme det frie udsyn langs stranden eller være til hindring for almenhedens færdsel og ophold her.

Ved skrivelse af 17. august 1967 indbragte nu civilingeniør Langvad ved sin advokat Preben Bornstein udvalgets afgørelse for fredningsankenævnet. På foranledning af dette fandt forhandlingerne sted med henblik på en undersøgelse af mulighederne for en overenskomstmæssig løsning af sagen. Disse bestræbelser førte imidlertid ikke til noget resultat.

Efter at udvalget i forståelse med ejeren havde indhentet flere erklæringer, bl.a. fra Naturfredningsrådet og ministeriet for offentlige arbejder (vandbygningsvæsenet), modtog ejeren ved skrivelse af 1. oktober 1970 meddelelse om, at udvalget måtte fastholde sit standpunkt.

Da nu fredningsankenævnet ved naturfredningsloven af 1969 var ophævet, har udvalget efter anmodning af ejeren ved skrivelse af 26. oktober 1970 rejst denne sag for hervedende fredningsnævn med begæring om afgørelse i henhold til naturfredningslovens § 19, jfr. §§ 38 og 45, stk. 1, med påstand om fjernelse af hofdeanlægget.

Efter forberedende korrespondance og behørigt bekendtgørelse og indvarsling efter reglerne i naturfredningslovens §§ 13-14 afholdtes møde i nævnet nær ved ejendommen den 16. april 1971, hvor bl.a. ejeren og hans advokat samt repræsentanter for Neksø kommune, i hvilken ejendommen efter kommunesammenlægningen nu er beliggende, og Bornholms amtskommune og fredningsplanudvalget var til stede.

Ejeren nedlagde påstand om, at det foran beskrevne hofdeanlæg må anses for lovligt og opretholdes, og at der yderligere må opføres større og mere effektive anlæg, subsidiært erstatning.

Udvalget fastholdt sin påstand om fjernelse af hofdeanlægget og påstod forbud mod hofdeanlæg i fremtiden, og Neksø kommune sluttede sig til denne påstand.

Det bemærkes, at det ved besigtigelse konstateredes, at det allerede opførte kystbeskyttelses anlæg i meget væsentlig grad var beskadiget af havet.

Iøvrigt udsattes sagen efter anmodning af ejeren til eventuel opgørelse af erstatningskrav og for at give amtskommunen lejlighed til at afgive udtalelse om, hvorvidt hofdeanlæg berøres af by- og landzonenloven, idet det oplystes, at ejendommen er beliggende i landzone.

Ved skrivelse af 19. august 1971 til nævnet anmodede ejerens

advokat (Bornstein) om yderligere udsættelse for at fremlægge projekt til et nyt, mere effektivt hofdeanlæg, hvilket nævnet herefter afventede.

Ved skrivelse af 24. marts 1972 fra advokaten fremkom ommeldte projekt, som ved skrivelse af 27. s.m. af nævnet forelagdes amtskommunen til udtalelse. Amtskommunen svarede ved skrivelse af 2. juni 1972 ved henvisning til en fra boligministeriet indhentet skrivelse af 10. maj 1972 gående ud på, at der efter ministeriets opfattelse ikke kræves byggetilladelse i henhold til byggeloven til det heromhandlede arbejde og derfor heller ikke dispensation i henhold til zonelovens § 7, jfr. cirkulære af 27. december 1969 om by- og landzoneloven punkt 32, 2. afsnit.

Det bemærkes, at nævnet herefter går ud fra, at hofdeanlæg i sig selv ikke falder ind under by- og landzonelovens område.

Ved skrivelse af 5. juni 1972 forelagde nævnet projektet for fredningsplanudvalget, som i skrivelse af 28.s.m. svarede, at det fastholdt sit standpunkt.

Nævnet afholdt nu efter indvarsling af de i mødet den 16. april 1971 repræsenterede atter møde på ejendommen sammen med ejeren og hans advokat og repræsentanter for fredningsplanudvalg og Neksø kommune.

Under besigtigelse ved denne lejlighed på strandbredden konstateredes, at anlægget fra 1966 var ødelagt af havet, således at kun nogle defekte rester af det var bevaret. Endvidere konstateredes, at der siden besigtigelsen i april 1971 bortset fra et enkelt lille område var nedbrudt et par meter af den lave klitskrænt over strandbredden.

Det nævnte nye projekt, som er uarbejdet af civilingeniør Per Roed Jacobsen, blev fremlagt og gennemgået på mødet. Efter beskrivelsen, som henviser til fremlagte planer, omfatter projektet

retablering af de tre nu nedbrudte hølfer og bygning af en fjerde kort hølfe. Det hedder videre i beskrivelsen:

"Hølferne udføres som tætte pøleværker med overkant ca. 20 cm over strandens "sommerprofil".

Hølfe 2 og 3 afsluttes i strandkanten med en stenkastning på filtervæv. Det må forventes, at denne skal efterfyldes 1 å 2 gange.

Alle hølfer føres ca. 2 m ind i kyststrinken.

Endvidere udføres et parallelværk bestående af et støttet faskingærde langs hele klitfoden i 4-6 m afstand fra denne (af æstetiske grunde findes det ønskeligt at variere denne afstand).

Den foreslåede konstruktion repræsenterer et absolut minimum, og der må påregnes en del vedligeholdelse (faskinernes levetid er ca. 2 å 3 år).

Imidlertid er konstruktionen billig og kan umiddelbart forstærkes ved supplerende nedramning af pøle og etablering af en stenkastning. Forsøgsvis kan de på plan 1 med 2 mærkede strækninger undlades i første fase.

Overkant af parallelværket bør min. være i kote + 2.

Endelig kan det vise sig nødvendigt at udføre faskingærdet med 5 faskiner.

Specielt om faskiner.

Faskiner udføres af gran eller fyrregrene, der sammenpresses i et savbuklignende apparat til ca. 3 m lange pølser med en diameter på ca. 25 cm, der omvikles med galvaniseret tråd.

Faskinerne presses derefter ned mellem de i forvejen nedrammede pøle og overbindes med galvaniseret tråd.

Faskinerne er ret resistente, dog kan isgang forårsage nogen skade. Holdbarheden strækker sig fra 2-3 år, hvorefter værkerne må etableres ved sammenpresning af de gamle faskiner og suppleret med

nye."

Efter en fyldig redegørelse for kystens beliggenhed og karakter, meteorologiske forhold, bølgebevægelser samt geologiske forhold på stedet konkluderes i beskrivelsen:

"Der er ud fra kystbeskyttelseskriterier god grund til at sikre den pågældende kyststrækning.

Der er vurderet ud fra de geologiske forhold rimelig grund til at antage, at man med succes kan kystsikre.

Da den omhandlede kyststrækning ligger på en materialvandringskyst, må evt. høfdearbejder være af begrænset omfang, ligesom man må indstille sig på en effektiv gennemført kystsikring ad åre vil få læsideerosinseffekter til følge.

Kysterosionen er en stormbølgeerosion af strand og klit, spec. under højvande, NE storm og deraf kraftig SW gående materialvandring.

Det anbefales derfor, at en kystsikring både vil komme til at omfatte et parallelværk samt bygning/retablering af høfder."

Civilingeniør Langvad har i en på mødet vedstået erklæring af 22. februar 1972 principielt tiltrådt projektet, men har forbeholdt sig at udføre "høfdehoveder" til sikring af høfdeenderne mod havet og bemærket, at han kan tænke sig at beklæde siderne i parallelværkerne (der er projekteret ca. 80 cm høje) med planker i stedet for faskiner. Han har iøvrigt på mødet afgivet tilsagn om at drage omsorg for, at det projekterede anlæg forsynes med ramper, således at der både kan køres og gåes over høfderne på tværs af strandbredden.

På mødet fastholdt iøvrigt udvalget med tiltrædelse af Neksø kommune sin påstand.

Ejeren nedlagde følgende endelige påstand:

Der gives civilingeniør Kay Langvad tilladelse til at op-

føre hofdeanlæg udfør ejendommen matr.nr. 121 gp Poulsker i henhold til det af civilingeniør Per Roed Jacobsen udarbejdede projekt med de korrektioner, der indeholdes i civilingeniør Langvads bemærkninger til projektet. Subsidiært påstås erstatning i henhold til naturfredningslovens § 21, jfr. § 45.

Til begrundelse af påstanden har ejeren navnlig anført:

Hverken det udførte eller det projekterede anlæg er eller vil være ulovligt. Det kan ikke anses stridende mod bestemmelserne i deklARATIONEN lyst 2. februar 1931, idet almenhedens frie ret til færdsel, ophold og badning i realiteten, når anlægget gøres passabelt, ikke hindres, men tværtimod ved anlæggenes strandbeskyttende virkning sikres. Deklarationsbestemmelsen må forstås i overensstemmelse med reglerne i ældre naturfredningslovs § 23, stk. 5 og gældende lovs § 54, stk. 5, hvorefter hofder med passagemuligheder tillades.- De pågældende anlæg er ej heller omfattet af fredningsplanen, jfr. ældre lovs § 35 (gældende for det oprindelige anlæg) og gældende lovs § 37, jfr. § 46 (hofder er ikke indretninger, der kan ødelægge eller forringe de pågældende områders betydning for almenheden). - Under alle omstændigheder må udførelsen af anlæggene have hjemmel i nødretsgrundsætningen, idet det er notorisk, at landområdet (med klit, lyng og træer) i tidens løb er blevet nedbrudt og stadig nedbrydes, og derfor i høj grad trænger til sikring.

Endelig er hofdeanlæggene ikke skæmmende, men sikrer et naturskønt strand- og landområde, hvorimod en betragtning af de tilstødende strandområder, særlig i retning mod Snogebæk, viser, hvor ødelæggende og skæmmende (væltede træer, udskyllet materiale og lign.) havets virkning her har været.

Fra udvalgets og Neksø kommunes side har man fastholdt, at det eksisterende hofdeanlæg er ulovligt som stridende såvel mod strandfredningsservitutten lyst 2. februar 1931 som mod fredningsplansservi-

tutten og bestemmelserne i ældre naturfredningslovs § 35, og gjort gældende, at gennemførelse af det forelagte projekt eller andre lignende projekter efter naturfredningsloven kræver nævnets tilladelse, men ikke bør tillades, idet sådanne indretninger forringer strandområdets naturlige, landskabelige værdi, hvorved man særlig har henvist til de nedenfor gengivne udtalelser af naturfredningsrådet.

I en i sagen foreliggende erklæring af 22. maj 1969 fra ministeriet for offentlige arbejder (varitbygningsvæsenet) hedder det bl.a. at "det pågældende hofdeanlæg formentlig yder nogen beskyttelse af kysten, omend virkningen ikke er særlig stor. Man ville ikke finde det rigtigt, at der foretages en egentlig forlængelse af hofdegruppen, hvorimod man i givet fald ud fra et kystsikringsmæssigt synspunkt ikke ville have noget at indvende imod, at der på nord- og syd-siden af det bestående anlæg anlægges et par hofder med mindre længde for at opnå en aftrapning, der kan mildne virkningen under højvande."

"Det er formentlig rigtigt ..... at hofderne kan virke som en art læhegn under sandflugt langs stranden og således kan samle en del sand, ligesom man heller ikke skal bestride, at dette sand kan trækkes ud i havet under pålandsstorm. Det må imidlertid antages, at kysten også uden de pågældende hofder ville miste en vis sandmængde under pålandsstorm, og en del af hofdernes kystbevarende virkning består netop deri, at de i perioder samler sand."

I erklæringen udtales formening om, at Dueoddeområdet som helhed er under opbygning, og at sydøstkysten (bl.a. heromhandlede strækning) gennemsnitlig modtager en del mere materiale fra sydvestkysten, end den afgiver til denne, således at den ikke på langt sigt skulle være udsat for nedbrydning. Det antages, at de eventuelle periodiske tilbagerykninger, der kan forekomme ved begge kyster, ikke vil være af større omfang, og at det vil opvejes af senere aflejrin-

ger.

Redningsvæsenet har i skrivelse af 8. november 1965 til civilingeniør Langvad givet udtryk for, at man intet har at erindre imod hæfdeanlæg med overkørselsmulighed, og at der "ikke findes lov-hjemmel for ryddeligholdelse af stranden til sikring af Redningsvæsenets passage."

Naturfredningsrådet har i erklæring af 4. september 1968 udtalt, at ud fra rådets geologiske erfaring er de oprindelige små høfder næppe af væsentlig værdi med hensyn til bevaring af klitterne, og at vind og strøm altid vil skifte i årenes løb. Mere generelt hedder det:

- 1) Det er fredningsplanudvalgets udtrykkelige opgave at sikre befolkningen fri adgang til en så tiltrækkende, åben strand som her; det må ikke kunne vanskeliggøres eller skæmmes af private anlæg.
- 2) Sikring af kyster, hvor der finder alvorlig - og på længere sigt truende - nedbrydning af landet sted, er et offentligt anliggende, ikke et privat.
- 3) Køber en mand sommerhusgrund på en kyst som denne, må han på forhånd vide, eller gøre sig bekendt med, at der helt normalt kan ske ændringer af strandens opbygning. Han må derfor sikre sig grund i tilstrækkelig dybde og lægge sit hus derefter (det synes også at være sket her, og det er ikke oplyst, at huset er truet). Han kan ikke bagefter vente godkendelse af private anlæg til at sikre klitten langs stranden.
- 4) Det må endelig fremhæves, at denne lange og brede strands tiltrækning for besøgende netop beror på havets bestandige uro. Det er spillet med naturens kræfter, havets bølger, strøm og vind, der just gør stranden til en oplevelse. Stranden "dør", hvis den spækkes med anlæg af den her omhandlede art.

5) Det er bl.a. fredningslovens hensigt at holde denne natur levende til gavn og glæde for almenheden."

Nævnet finder efter alt foreliggende, at det i 1966 af ejeren etablerede hofdeanlæg er ulovligt, dels fordi det uden nævnets tilladelse er opført i strid med bestemmelserne i deklARATIONEN lyst 2. februar 1931, hvilke også i mangel af udtrykkelig undtagelse må antages at omfatte hofdeanlæg, dels fordi det må anses påbegyndt og gennemført i strid med reglerne i ældre naturfredningslovs § 35 og den i henhold hertil den 23. august 1962 tillyste fredningsplan. Endelig skønnes ejendommen ikke at have været udsat for en sådan truende værdiforringelse, f.eks. fare for ødelæggelse af bygninger eller bebyggelig grund, at hofdeanlægget uanset de nævnte fredningsbestemmelser har kunnet etableres med hjemmel i nødretsgrundsætningen.

Hvad angår det projekterede hofdeanlæg og eventuelle projekter i fremtiden findes de under hensyn til fredningsdeklARATIONEN lyst 2. februar 1931 og de nugældende regler i naturfredningsloven om fredningsplan og private anlæg ikke lovligt at kunne etableres uden nævnets efter iagttagelse af den i naturfredningsloven foreskrevne fremgangsmåde givne tilladelse, jfr. også herved det foran anførte om uanvendeligheden af nødretsgrundsætningen under de nuværende forhold.

I henhold til de foran gengivne anstillede betragtninger, som i det væsentlige kan tiltrædes, og almenhedens interesse i ugeneret benyttelse af strandbredden findes der ikke at burde gives tilladelse til udførelse af det foreliggende projekt til kystbeskyttelses anlæg.

Fremtidige kystbeskyttelses anlæg iøvrigt på ejendommens strandbred må ikke udføres uden nævnets i overensstemmelse med naturfredningslovgivningens regler givne tilladelse.

Som følge af det foran statuerede om de pågældende foranstaltningers retsstridighed bestemmes, at ejeren vil have på egen bekostning

at fjerne resterne af det eksisterende hofdeanlæg inden 1. maj 1973, ligesom ejerens påstand om erstatning ikke vil kunne tages til følge."

Konklusionen er sålydende:

"Det på ejendommen matr.nr. 121 gg Poulsker sogn eksisterende kystbeskyttelses anlæg (resterne heraf) bør fjernes på ejerens (p.t. civilingeniør Kay Langvad) bekostning inden den 1. maj 1973.

Det i sagen omhandlede projekterede kystbeskyttelses anlæg må ikke udføres, og fremtidig må kystbeskyttelses anlæg på ejendommens strandbred ikke etableres uden nævnets tilladelse.

Der tillægges ikke ejerens erstatning i anledning af foranstående bestemmelser.

Denne kendelse tinglyses af nævnet som hæftelse på ejendommen, idet om servitutter og byrder henvises til ejendommens blad i tingbogen."

Kendelsen er indbragt for Overfredningsnævnet af ejeren ved advokat P. Bornstein med påstand om kendelsens ophævelse, idet ejeren ikke kan anerkende, at hofdeanlæg som det tidligere opførte eller nu projekterede er i strid med den refererede fredningsdeklaration eller de henholdsvis før eller efter den 1/10 1969 gældende naturfredningslove.

Overfredningsnævnet har den 30/10 1973 afholdt besigtigelse under deltagelse af ejeren og dennes advokat samt repræsentanter for fredningsplanudvalget for Bornholms amt, fredningsnævnet for Bornholms amts fredningskreds, Nexø kommune samt vandbygningsvesenet. Man beså kyststrækningen, som er på godt 100 m, med resterne af det i 1960'erne etablerede, nu i det væsentlige af havet nedbrudte hofdeanlæg, ligesom ejeren påviste klittens tilbagerykning i hans tid (14 m siden 1956, if. foretaget opmåling ved landinspektør). Det oplystes, at det tidligere anlæg i sin helhed var opført på stranden, således at tilladelse fra ministeriet for offentlige arbejder til råden over søterritoriet ikke havde været nødvendig. Også det nu projekterede anlæg skulle udføres

på stranden.

Under det påfølgende møde udtalte de fremmødte sig i det væsentlige i overensstemmelse med det for fredningsnævnet anførte. Vandbygningsvæsenets repræsentant omtalte mere generelt forekommende problemer vedrørende erosion som følge af kystslæring på naboejendomme, samt det særlige spørgsmål, hvorvidt der til kystsikringsanlæg kræves tilladelse i henhold til kystfredningsloven i den udformning, som denne har fået som lov nr. 292 af 23/5 1973, jfr. lovens § 1, stk. 2, hvorefter der på strandbredder m.v. kun må "graves, bores, pumpes, suges eller foretages nogen form for terrænændring efter tilladelse fra ministeren for offentlige arbejder" (nu miljøministeren).

I denne anledning skal Overfredningsnævnet bemærke følgende:

- 1) Den omhandlede deklARATION, der alene omhandler færdselsopholds- og baderet, findes ikke at omfatte fysiske ændringer på arealet, der ikke hindrer offentlighedens nævnte rettigheder, hvilket ikke er tilfældet hverken med det tidligere foretagne eller nu projekterede anlæg, jfr. herved naturfredningsloven § 54, stk. 5, hvorefter § 54, stk. 1 - nu lovens hovedregel om offentlighedens ret til færdsel til fods og kortvarigt ophold og badning - ikke er til hinder for anbringelse af bl.a. høfder, når der holdes passage åben bagom, over eller gennem de pågældende anlæg.
- 2) Naturfredningslovens bestemmelser om private anlæg, jfr. § 45 i lovbekendtgørelse nr. 445 af 1/10 1972, finder ikke anvendelse allerede af den grund, at anvendelsen af §§ 44-45 forudsætter udstedelse af en særlig bekendtgørelse, hvorved en godkendelsesordning etableres for de pågældende anlægsarbejder. En sådan bekendtgørelse er ikke udstedt vedrørende kystsikringsanlæg.
- 3) I henhold til § 37 i nuværende naturfredningslov indeholder

fredningsplansservitutten forbud mod, at tilstanden på de pågældende områder forandres uden fredningsplanudvalgets tilladelse. Efter Overfredningsnævnets opfattelse giver denne ordlyd ikke fornøden sikkerhed for at fastslå, at anlæg af høfder - i hvert fald som de her omhandlede - omfattes af fredningsplansservitutten, hvorved bl.a. bemærkes, at høfdeanlæggene netop tilsigter at bevare kysten og kystskrænten, omend dette sker ved anlæg, der vil præge kystens fremtræden, jfr. det af Naturfredningsrådet foran anførte.

Tilsvarende må efter Overfredningsnævnets opfattelse gælde fredningsplansservitutten som udformet før 1/10 1969, jfr. § 35, 1 i lov-bekendtgørelse nr. 194 af 16/6 1961.

4) Hvad endelig angår forholdet til naturfredningslovens § 46, stk. 1, hvorefter der på stranden ikke må placeres bygninger, skure, campingvogne og lignende, opstilles master, foretages ændringer i terrænet eller henlægges affald og lignende, bemærkes ligeledes, at ordlyden ikke findes at give fornøden sikkerhed for at fastslå, at bestemmelsen omfatter forbud mod høfdeanlæg som det i sagen omhandlede, således at tilladelse alene skulle kunne gives efter § 46, stk. 6, hvor ganske særlige forhold foreligger.

5) Uanset det anførte er der selvsagt mulighed for at hindre høfdeanlæg gennem fredning i henhold til lovens kap. III, mod erstatning efter § 21, såfremt en sådan fredningsservitut må antages at medføre forringelse af ejendommens værdi, hvorved bemærkes, at fredning efter kap. III også ville være den eneste udvej til at hindre høfdeanlæg efter naturfredningsloven, såfremt der til anlægget krævedes tilladelse efter § 37, jfr. foran under 3.

Efter Overfredningsnævnets opfattelse ville det imidlertid, måske bortset fra ganske specielle situationer, være mindre rimeligt, om spørgsmålet om opførelse af høfdeanlæg skulle være afhængigt af kon-

kret rejste fredningssager, hvorfor der ikke findes tilstrækkelig anledning til at søge det foreliggende projekt til nyt hofdeanlæg hindret gennem fredningssag.

6) Med foranstående er ikke taget stilling til, hvorvidt det foreliggende projekt må anses for mere eller mindre hensigtsmæssigt, jfr. herunder det af vandbygningsvæsenets repræsentant om sådanne anlægs eventuelle betydning for naboejendomme og kysten som helhed anførte, men alene til relationen til den på ejendommen hvilende fredningsdeklaration samt de før og efter 1/10 1969 gældende naturfredningslove. Overfredningsnævnet har derfor besluttet efter afsigelsen af nærværende kendelse at oversende sagen til miljøministeriet til eventuel videre foranstaltning, jfr. herved § 1, stk. 2 i lov om kystfredning.

T h i b e s t e m m e s :

Den af fredningsnævnet for Bornholms amtsfredningskreds den 31/7 1972 afsagte kendelse ophæves.

Udskriftens rigtighed
bekræftes.

J. Garde

FREDNINGSNÆVNET >

REG. NR.

Matr.nr. 121 gp
 Poulsker sogn.

Anmelder:

31/7-1972

3457

14 AUG. 1972

U D S K R I F T

A F

forhandlingsprotokollen for fredningsnævnet for Bornholms amts fredningskreds.

--oo000oo--

År 1972 den 31. juli afsagde på dommerkontoret i Rønne den fungerende nævnsformand dommer F. Asmund i henhold til votering i møde den 20. ^{h.}m. i sag:

69/66

sålydende

K E N D E L S E:

Ved deklaration lyst 2. februar 1931 pålagdes der den til enhver tid værende ejer af ejendommen matr.nr. 121 gp Poulsker sogn, der da som en parcel af arvefæstelodden matr.nr. 121 ah Poulsker tilhørte gårdejer Kristian Jensen Juul, Kroggård, Poulsker, servitutmæssig forpligtelse til at give offentligheden fri og uhindret adgang til at færdes og opholde sig på samt bade fra den frie strand på nævnte ejendom."

Påtaleberettiget med hensyn til overholdelse af deklarationens bestemmelser var ifølge dens lydende "såvel fredningsnævnet for Bornholms amtsråds-kreds som Poulsker sogneråd".

Matr.nr. 121 gp udgjorde ved deklarationens oprettelse en landbrugsejendom sammen med daværende matr.nr. 121 ah, 23 d, 24 a og 24 c Poulsker og blev tinglyst og noteret på den samlede ejendom.

Ved en deklaration lyst 7. november 1933 pålagdes der ejerne af en parcel, matr.nr. 121 gp, hørende til landbrugsejendommen "Brogaard" blandt andet en tilsvarende servitut om fri og uhindret adgang for offentligheden til at færdes og opholde sig på den frie strandbred på 121 gs, hvilken strandbred mod sydvest grænsede til strandbredden på matr.nr. 121 gp.

Efter senere skete udstykninger og parcellsalg til sommerhusbygelse påhviler nævnte servitutter nu strandbredderne til Østersøen på samtlige de udstykkede parceller (beliggende i et område mellem Snogebæk og Dueodde).

O.ku. 2166/72

Der påhviler ejendommene strandbyggeline, hvorom tinglysning er sket den 6. november 1940. Den 23. august 1962 blev der bl.a. på matr.nr. 121 gp af fredningsplanudvalget for Bornholms amt lyst fredningsplandeklaration i henhold til § 35 i lovbekendtgørelse 16. juni 1961, og også på de af ovennævnte deklARATIONER dækkede parceller, m.fl. i næsten hele området mellem Snogebæk og Dueodde.

I fredningsplandeklarationen hedder det (standardteksten):

"Indtil fredning af de pågældende arealer er gennemført eller endeligt opgivet, hvorom bekendtgørelse ligeledes indrykkes i Statstidende, må tilstanden på de under planen inddragne områder ikke uden fredningsplanudvalgets tilladelse forandres, men de pågældende arealer må udelukkende udnyttes på samme måde som hidtil. Navnlig må der i det omhandlede tidsrum ikke uden udvalgets tilladelse på arealerne opføres bygninger af nogen art eller anbringes master, boder eller andre indretninger eller foretages beplantninger, der kan ødelægge eller forringe de pågældende områders betydning for almenheden."

Ved skøde lyst 19. april 1963 erhvervedes matr.nr. 121 gp af den nuværende ejer, civilingeniør Kay Langvad, København. På ejendommen, hvis areal nu er 2 ha 1330 m², er (lovligt) opført et grundmuret sommerhus ca. 125 m landværts den lave klitskrænt, som danner grænsen til strandbredden. Strandbredden mod Østersøen har en længde af ca. 110 meter.

I årene 1964-66 opførte civilingeniør Langvad uden forudgående anmeldelse til eller indhentet tilladelse fra fredningsplanudvalget på strandbredden til matr.nr. 121 gp et høfdeanlæg, omfattende tre 25-30 meter lange (regnet fra klitkanten) høfder (enkelte pælerækker) med ca. 32 meters mellemrum og i strandkanten forsynet med stenfyldte "hoveder". Imellem høfderne, tværs på klitkanten, udførtes nogle 5-10 meter lange "sandfangere" af grenfletværk, ligesom der langs med den stejle klitkant lagdes grene for at fange og fastholde sand og derved søge klitkanten stabiliseret. Høfderne på tværs af strandbredden var ikke højere, end at det var muligt for fodgængere at træde over dem.

I 1966 blev fredningsplanudvalget bl.a. af det daværende Poulsker sogneråd gjort opmærksom på høfdeanlægget.

Efter besigtigelse og indhentelse af forskellige oplysninger meddelte udvalget ved skrivelse af 24. juli 1967 civilingeniør Langvad, at udvalget måtte kræve det pågældende anlæg fjernet i

henhold til naturfredningslovens § 35, stk. 1. Udvalget fremhævede i samme skrivelse, at det i sin planlægning vedrørende kystområderne havde lagt den største vægt på at bevare strandbredden fri for indretninger, der på nogen måde kunne hæmme det frie udsyn langs stranden eller være til hindring for almenhedens færdsel og ophold her.

Ved skrivelse af 17. august 1967 indbragte nu civilingeniør Langvad ved sin advokat Preben Bornstein udvalgets afgørelse for fredningsankenævnet. På foranledning af dette fandt forhandlinger sted med henblik på en undersøgelse af mulighederne for en overenskomstmæssig løsning af sagen. Disse bestræbelser førte imidlertid ikke til noget resultat.

Efter at udvalget i forståelse med ejeren havde indhentet flere erklæringer, bl.a. fra naturfredningsrådet og ministeriet for offentlige arbejder (vandbygningsvæsenet), modtog ejeren ved skrivelse af 1. oktober 1970 meddelelse om, at udvalget måtte fastholde sit standpunkt.

Da nu fredningsankenævnet ved naturfredningsloven af 1969 var ophævet, har udvalget efter anmodning af ejeren ved skrivelse af 26. oktober 1970 rejst denne sag for herværende fredningsnævn med begæring om afgørelse i henhold til naturfredningslovens § 19, jfr. §§ 38 og 45, stk. 1, med påstand om fjernelse af høfdeanlægget.

Efter forberedende korrespondance og behørigt bekendtgørelse og indvarsling efter reglerne i naturfredningslovens §§ 13-14 afholdtes møde i nævnet nær ved ejendommen den 16. april 1971, hvor bl.a. ejeren og hans advokat samt repræsentanter for Neksø kommune, i hvilken ejendommen efter kommunesammenlægningen nu er beliggende, og Bornholms amtskommune og fredningsplanudvalget var til stede.

Ejeren nedlagde påstand om, at det foran beskrevne høfdeanlæg må anses for lovligt og opretholdes, og at der yderligere må opføres større og mere effektive anlæg, subsidiært erstatning.

Udvalget fastholdt sin påstand om fjernelse af høfdeanlægget og påstod forbud mod høfdeanlæg i fremtiden, og Neksø kommune sluttede sig til denne påstand.

Det bemærkes, at det ved besigtigelse konstateredes, at det allerede opførte kystbeskyttelses anlæg i meget væsentlig grad var beskadiget af havet.

Iøvrigt udsattes sagen efter anmodning af ejeren til eventuel opgørelse af erstatningskrav og for at give amtskommunen lejlighed til at afgive udtalelse om, hvorvidt høfdeanlæg berøres af by- og landzone-loven, idet det oplystes, at ejendommen er beliggende i landzone.

Ved skrivelse af 19. august 1971 til nævnet anmodede ejers advokat (Bornstein) om yderligere udsættelse for at fremlægge projekt til et nyt, mere effektivt hofdeanlæg, hvilket nævnet herefter afventede.

Ved skrivelse af 24. marts 1972 fra advokaten fremkom ommeldte projekt, som ved skrivelse af 27. s.m. af nævnet forelægges amtskommunen til udtalelse. Amtskommunen svarede ved skrivelse af 2. juni 1972 ved henvisning til en fra boligministeriet indhentet skrivelse af 10. maj 1972 gående ud på, at der efter ministeriets opfattelse ikke kræves byggetilladelse i henhold til bygge-loven til det heromhandlede arbejde og derfor heller ikke dispensation i henhold til zonelovens § 7, jfr. cirkulære af 27. december 1969 om by- og landzoneloven punkt 32, 2. afsnit.

Det bemærkes, at nævnet herefter går ud fra, at hofdeanlæg i sig selv ikke falder ind under by- og landzonelovens område.

Ved skrivelse af 5. juni 1972 forelagde nævnet projektet for fredningsplanudvalget, som i skrivelse af 28. s.m. svarede, at det fastholdt sit standpunkt.

Nævnet afholdt nu efter indvarsling af de i mødet den 16. april 1971 repræsenterede atter møde på ejendommen sammen med ejeren og hans advokat og repræsentanter for fredningsplanudvalg og Neksø lommune.

Under besigtigelse ved denne lejlighed på strandbreddæn konstateredes, at anlægget fra 1966 var ødelagt af havet, således at kun nogle defekte rester af det var bevaret. Endvidere konstateredes, at der siden besigtigelsen i april 1971 bortset fra et enkelt lille område var nedbrudt et par meter af den lave klit-skrænt over strandbreddæn.

Det nævnte nye projekt, som er udarbejdet af civilingeniør Per Roed Jacobsen, blev fremlagt og gennemgået på mødet. Efter beskrivelsen, som henviser til fremlagte planer, omfatter projektet retablering af de tre nu nedbrudte hofder og bygning af en fjerde kort hofde. Det hedder videre i beskrivelsen:

"Hofderne udføres som tætte pæleværker med overkant ca. 20 cm over strandens "sommerprofil".

Hofde 2 og 3 afsluttes i strandkanten med en stenkastning på filtervæv. Det må forventes, at denne skal efterfyldes 1 á 2 gange.

Alle hofder føres ca. 2 m ind i kystbrinken.

Endvidere udføres et parallelværk bestående af et støttet faskingærde langs hele klitfoden i 4-6 m afstand fra denne (af

æstetiske grunde findes det ønskeligt at variere denne afstand).

Den foreslåede konstruktion repræsenterer et absolut minimum og der må påregnes en del vedligeholdelse (faskinernes levetid er ca. 2 á 3 år).

Imidlertid er konstruktionen billig og kan umiddelbart forstærkes ved supplerende nedramning af pæle og etablering af en stenkastning. Forsøgsvis kan de på plan 1 med 2 mærkede strækninger undlades i første fase.

Overkant af parallelværket bør min. være i kote + 2.

Endelig kan det vise sig nødvendigt at udføre faskingærdet med 5 faskiner.

Specielt om faskiner

Faskiner udføres af gran eller fyrregrene, der sammenpresses i et savbuklignende apparat til ca. 3 m lange pølser med en diameter på ca. 25 cm, der omvikles med galvaniseret tråd.

Faskinerne presses derefter ned mellem de i forvejen nedrammede pæle og overbindes med galvaniseret tråd.

Faskinerne er ret resistente, dog kan isgang forårsage nogen skade. Holdbarheden strækker sig fra 2-3 år, hvorefter værkerne må etableres ved sammenpresning af de gamle faskiner og suppleret med nye."

Efter en fyldig redegørelse for kystens beliggenhed og karakter, meteorologiske forhold, bølgebevægelser samt geologiske forhold på stedet konkluderes i beskrivelsen:

"Der er ud fra kystbeskyttelseskriterier god grund til at sikre den pågældende kyststrækning.

Der er vurderet ud fra de geologiske forhold rimelig grund til at antage, at man med succes kan kystsikre.

Da den omhandlede kyststrækning ligger på en materialvandringskyst, må evt. hofdearbejder være af begrænset omfang, ligesom man må indstille sig på en effektiv gennemført kystsikring ad åre vil få læsideerosionseffekter til følge.

Kysterrosionen er en stormbølgeerosion af strand og klit, spec. under højvande, NE storm og deraf kraftig SW gående materialvandring.

Det anbefales derfor, at en kystsikring både vil komme til at omfatte et parallelværk samt bygning/reablering af hofder."

Civilingeniør Langvad har i en på mødet vedstået erklæring af 22. februar 1972 principielt tiltrådt projektet, men har forbeholdt sig at udføre "hofdehoveder" til sikring af hofdeenderne mod havet og bemærket, at han kan tænke sig at beklæde siderne i parallelværkerne

(der er projekteret ca. 80 cm høje) med planker i stedet for faskiner. Han har iøvrigt på mødet afgivet tilsagn om at drage omsorg for, at det projekterede anlæg forsynes med ramper, således at der både kan køres og gåes over høfderne på tværs af strandbredden.

På mødet fastholdt iøvrigt udvalget med tiltrædelse af Neksø kommune sin påstand.

Ejeren nedlagde følgende endelige påstand:

Der gives civilingeniør Kay Langvad tilladelse til at opføre hofdeanlæg udfor ejendommen matr.nr. 121 gp Poulsker i henhold til det af civilingeniør Per Roed Jacobsen udarbejdede projekt med de korrektioner, der indeholdes i civilingeniør Langvads bemærkninger til projektet. Subsidiært påstås erstatning i henhold til naturfredningslovens § 21, jfr. § 45.

Til begrundelse af påstanden har ejeren navnlig anført:

Hverken det udførte eller det projekterede anlæg er eller vil være ulovligt. Det kan ikke anses stridende mod bestemmelserne i deklARATIONEN lyst 2. februar 1931, idet almenhedens frie ret til færdsel, ophold og badning i realiteten, når anlægget gøres passabelt, ikke hindres, men tværtimod ved anlæggenes strandbeskyttende virkning sikres. Deklarationsbestemmelsen må forstås i overensstemmelse med reglerne i ældre naturfredningslovs § 23, stk. 5 og gældende lovs § 54, stk. 4, hvorefter høfder med passagemuligheder tillades. - De pågældende anlæg er ej heller omfattet af fredningsplanen jfr. ældre lovs § 35 (gældende for det oprindelige anlæg) og gældende lovs § 37, jfr. § 46 (hofder er ikke indretninger, der kan ødelægge eller forringe de pågældende områders betydning for almenheden). - Under alle omstændigheder må udførelsen af anlæggene have hjemmel i nødretsgrundsætningen, idet det er notorisk, at landområdet (med klit, lyng og træer) i tidens løb er blevet nedbrudt og stadig nedbrydes, og derfor i høj grad trænger til sikring.

Endelig er hofdeanlæggene ikke skæmmende, men sikrer et naturskønt strand- og landområde, hvorimod en betragtning af de tilstødende strandområder, særlig i retning mod Snogebæk, viser, hvor ødelæggende og skæmmende (væltede træer, udskyllet materiale og lign.)havets virkning her har været.

Fra udvalgets og Neksø kommunes side har man fastholdt, at det eksisterende hofdeanlæg er ulovligt som stridende såvel mod strandfredningsservitutten lyst 2. februar 1931 som mod fredningsplansservitutten og bestemmelserne i ældre naturfrednings-

lovs § 35, og gjort gældende, at gennemførelse af det forelagte projekt eller andre lignende projekter efter naturfredningsloven kræver nævnets tilladelse, men ikke bør tillades, idet sådanne indretninger forringer strandområdet naturlige, landskabelige værdi, hvorved man særlig har henvist til de nedenfor gengivne udtalelser af naturfredningsrådet.

I en i sagen foreliggende erklæring af 22. maj 1969 fra ministeriet for offentlige arbejder (vandbygningsvæsenet) hedder det bl.a. at

"det pågældende hofdeanlæg formentlig yder nogen beskyttelse af kysten, omend virkningen ikke er særlig stor. Man ville ikke finde det rigtigt, at der foretages en egentlig forlængelse af hofdegruppen, hvorimod man i givet fald ud fra et kystsikringsmæssigt synspunkt ikke ville have noget at indvende imod, at der på nord- og syd-siden af det bestående anlæg anlægges et par hofder med mindre længde for at opnå en aftræpning, der kan mildne virkningen under højvande."

"Det er formentlig rigtigt..... at hofderne kan virke som en art læhegn under sandflugt langs stranden og således kan samle en del sand, ligesom man heller ikke skal bestride, at dette sand kan trækkes ud i havet under pålandsstorm. Det må imidlertid antages, at kysten også uden de pågældende hofder ville miste en vis sandmængde under pålandsstorm, og en del af hofdernes kystbevarende virkning består netop deri, at de i perioder samler sand."

I erklæringen udtales formening om, at Dueoddeområdet som helhed er under opbygning, og at sydøstkysten (bl.a. heromhandlede strækning) gennemsnitlig modtager en del mere materiale fra sydvestkysten, end den afgiver til denne, således at den ikke på langt sigt skulle være udsat for nedbrydning. Det antages, at de eventuelle periodiske tilbagegikninger, der kan forekomme ved begge kyster, ikke vil være af større omfang, og at det vil opvejes af senere aflejringer.

Redningsvæsenet har i skrivelse af 8. november 1965 til civilingeniør Langvad givet udtryk for, at man intet har at erindre imod hofdeanlæg med overkørselsmulighed, og at der "ikke findes lovhjemmel for ryddeligholdelse af stranden til sikring af Redningsvæsenets passage."

Naturfredningsrådet har i erklæring af 4. september 1968 udtalt, at ud fra rådets geologiske erfaring er de oprindelige små hofder næppe af væsentlig værdi med hensyn til bevaring af klitterne, og at vind og strøm altid vil skifte i årenes løb. Mere generelt hedder det:

- "1) Det er fredningsplanudvalgets udtrykkelige opgave at sikre befolkningen fri adgang til en så tiltrækkende, åben strand som her; det må ikke kunne vanskeliggøres eller skæmmes af private anlæg.
- 2) Sikring af kyster, hvor der finder alvorlig - og på længere sigt truende - nedbrydning af landet sted, er et offentligt anliggende, ikke et privat.
- 3) Køber en mand sommerhusgrund på en kyst som denne, må han på forhånd vide, eller gøre sig bekendt med, at der helt normalt kan ske ændringer af strandens opbygning. Han må derfor sikre sig grund i tilstrækkelig dybde og lægge sit hus derefter (det synes også at være sket her, og det er ikke oplyst, at huset er truet). Han kan ikke bagefter vente godkendelse af private anlæg til at sikre klitten langs stranden.
- 4) Det må endelig fremhæves, at denne lange og brede strands tiltrækning for besøgende netop beror på havets bestandige uro. Det er spillet mellem naturens kræfter, havets bølger, strøm og vind, der just gør stranden til en oplevelse. Stranden "dør", hvis den spækkes med anlæg af den her omhandlede art.
- 5) Det er bl.a. fredningslovens hensigt at holde denne natur levende til gavn og glæde for almenheden."

Nævnet finder efter alt foreliggende, at det i 1966 af ejeren etablerede høfdeanlæg er ulovligt, dels fordi det uden nævnets tilladelse er opført i strid med bestemmelserne i deklARATIONEN lyst 2. februar 1931, hvilke også i mangel af udtrykkelig undtagelse må antages at omfatte høfdeanlæg, dels fordi det må anses påbegyndt og gennemført i strid med reglerne i ældre tinglysningslovs § 35 og den i henhold hertil den 23. august 1962 tinglyste fredningsplan. Endelig skønnes ejendommen ikke at have været udsat for en sådan truende værdiforringelse, f. eks. fare for ødelæggelse af bygninger eller bebyggelig grund, at høfdeanlægget uanset de nævnte fredningsbestemmelser har kunnet etableres med hjemmel i nødretsgrundsætninger.

Hvad angår det projekterede høfdeanlæg og eventuelle projekter i fremtiden findes de under hensyn til fredningsdeklARATIONEN lyst 2. februar 1931 og de nugældende regler i naturfredningsloven om fredningsplan og private anlæg ikke lovligt at kunne etableres uden nævnets efter iagttagelse af den i naturfredningsloven foreskrevne fremgangsmåde givne tilladelse, jfr. også her ved det foran anførte om uanvendeligheden af nødretsgrundsætningen under de nuværende forhold.

I henhold til de foran gengivne anstillede betragtninger, som i det væsentlige kan tiltrædes, og almenhedens interesse i ugeneret benyttelse af strandbredden findes der ikke at burde gives tilladelse til udførelse af det foreliggende projekt til kystbeskyttelses anlæg.

Fremtidige kystbeskyttelses anlæg iøvrigt på ejendommens strandbred må ikke udføres uden nævnets i overensstemmelse med naturfredningslovgivningens regler givne tilladelse.

Som følge af det foran statuerede om de pågældende foranstaltningers retsstridighed bestemmes, at ejeren vil have på egen bekostning at fjerne resterne af det eksisterende hofdeanlæg inden 1. maj 1973, ligesom ejerens påstand om erstatning ikke vil kunne tages til følge.

T h i b e s t e m m e s :

Det på ejendommen matr.nr. 121 gp Poulsker sogn eksisterende kystbeskyttelses anlæg (resterne heraf) bør fjernes på ejerens (p.t. civilingeniør Kay Langvad) bekostning inden den 1. maj 1973.

Det i sagen omhandlede projekterede kystbeskyttelses anlæg må ikke udføres ~~udføres~~, og fremtidig må kystbeskyttelses anlæg på ejendommens strandbred ikke etableres uden nævnets tilladelse.

Der tillægges ikke ejeren erstatning i anledning af foranstående bestemmelser.

Denne kendelse tinglyses af nævnet som hæftelse på ejendommen, idet om servitutter og byrder henvises til ejendommens blad i tingbogen.

F. A s m u n d.

-oOo-

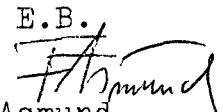
-oOo-

-oOo-

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Fredningsnævnet for Bornholms amts fredningskreds,
den 31/7 1972.

E.B.

F. Asmund.

Indført i dagbogen for Neksø retskreds
den 14 AUG. 1972
Lyst.

OLE MITENS

FREDNINGSNÆVNET >

Justitsministeriets Genpartpapir. Til Lejekontrakter, Servituddokumenter o. l.,
Fortsættelse af Dokumenter, Fortegnelse over pantsatte Genstande o. l. (vedr.
fast Ejendom).

Mtr. Nr., Ejerlav, Sogn: 121^{GP} af Poul- Anmelderens Navn og Bopæl (Kontor):
(i København Kvarter) S. Sørensen
eller (i de sønderjydske Lands- sker Sogn. Sagfører, cand. jur.
dele) Bd. og Bl. i Ting- Nexø.
bogen, Art. Nr., Ejerlav,
Sogn.

Stempel: 2 Kr. oo Øre.

DEKLARATION.

Underskrevne Gaardejer Kristian Jensen Juul af Kroggaard
i Poulsker, der er Ejer af den fra Arvefæstelodden Matr. Nr. 121^{ah}
ved Landbrugsministeriets Skrivelse af 22' Oktober 1930 udstykkede
Parcel, der under Matr. Nr. 121^{GP} af Poulsker Sogn er skyldsatt ^{uden} for
Hartkorn, forpligter herved mig og efterfølgende Ejere af nævnte Par-
cel til at give Offentligheden fri og uhindret Adgang til at færdes
og opholde sig paa samt bade fra den frie Strand paa nævnte Matr. Nr.
121^{GP}.

Paataleberettiget med Hensyn til Overholdelsen af denne
Deklarations Bestemmelser er saavel Fredningsnævnet for Bornholms
Amtsraadskreds som Poulsker Sogneraad.-

Paa Parcellen Matr. Nr. 121^{GP} hæfter ingen Pantegæld; med
Hensyn til øvrige Hæftelser henvises til dens Blad i Tingbogen.

Parcellen udgør 6 Forening med Matr. Nr. 121^{ah}, 23^d, 24^a og
24^c af Poulsker Sogn et Landbrug Kl. LII., og Deklarationen bedes
tinglyst og noteret paa den samlede Ejendom, idet der angaaende ^{der} her-
paa hvilende Pantegæld og øvrige Hæftelser henvises til vedkommende
Blade i Tingbogen.

p.t. Nexø, den 26' Januar 1931.

Kristian Juul.

Til Vitterlighed om Underskriftens Agthed, Dateringens Rig-
tighed og Underskriverens Myndighed:

S. Sørensen. J. Laugesen.
Sagfører. cand. jur.
Nexø. Nexø.

* Hjært l. l. for Brevs nr. 26, 1. og 2. 1931.

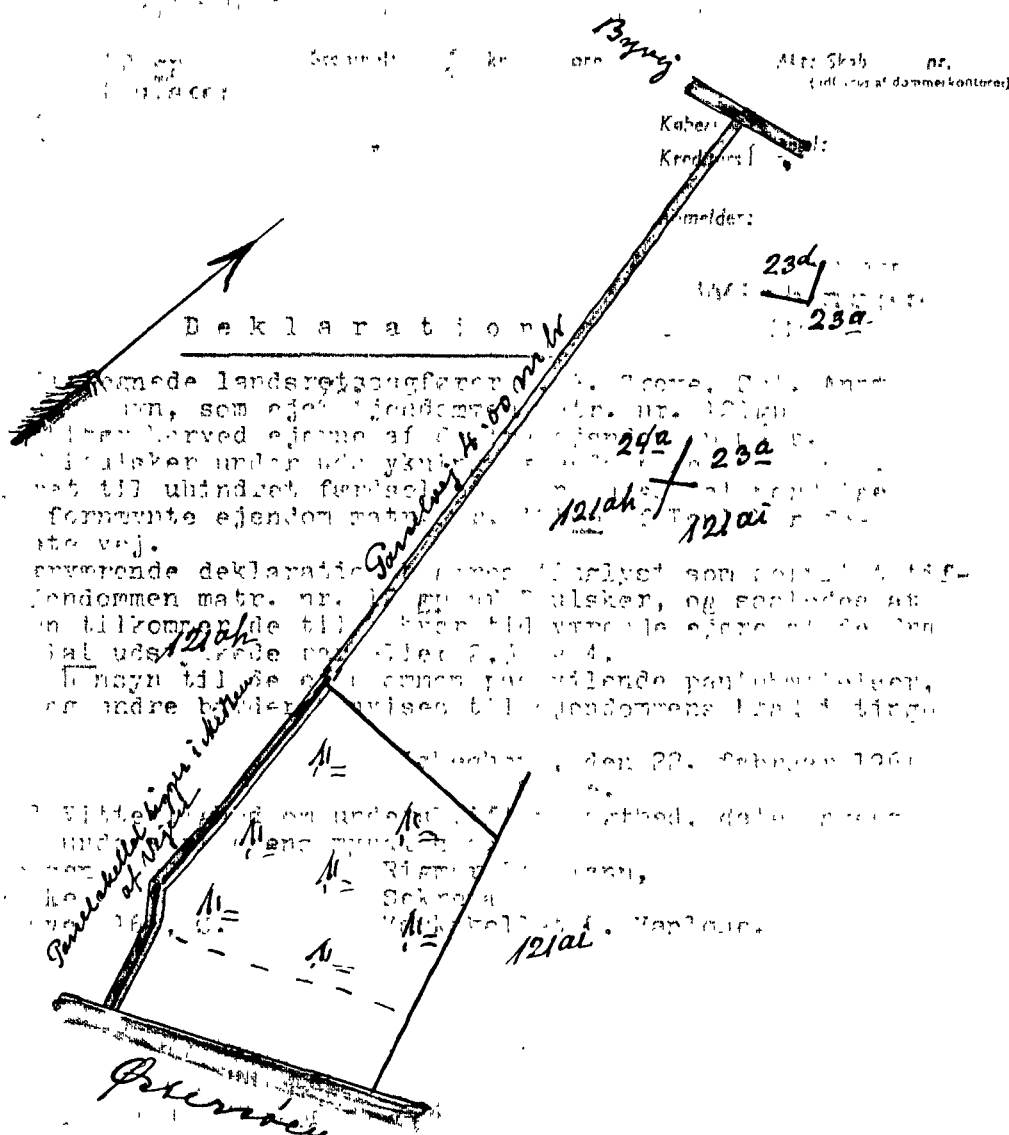
den 2. Februar 1931.

Lyst. Tingbog: Bd. I Bl. 95 . Akt: Skab L Nr. 77 .

Genpartens Rigtighed betragtes.

7/11.

Hilf. Landrup

D e k l a r a t i o n

De nævnte landområder er ...
 som ejer ...
 har arvet ...
 at til ...
 fornævnte ejendom matr. ...
 veje.
 ovennævnte deklaration ...
 landommen matr. nr. ...
 tilkomme ...
 til ...
 til ...
 og andre ...

Matr. Nr. 1219p

SOGN *Pøttsker*
 HERRED *Sønder*
 AMT *Boornholms*

Areal beregnet efter Kortet
 35250 m² heraf Vej 500 m²

Udfærdiget i Anledning af Udflytning i oktober 1930 af

1: 4000

O. M. Møller
 Landinspektør

At denne Kort-Genpart er en nøjagtig Genpart af det originale Kort vedrørende Ejendommen

Mtr. Nr. *1219p Pøttsker Sogn* attesteres herved.

d. 25 Oktbr 1930

O. M. Møller
 Landinspektør.

Navn: Landinspektør.